

ÇEVİRİ STRATEJİLERİ BAĞLAMINDA BİR ÖYKÜ İNCELEMESİ: “HAUTOT PÈRE ET FILS” ÖRNEĞİ

Gülhanım Ünsal*

1. GİRİŞ

Çeviri işlemi (*Fr. procédé de traduction*), çevirmenlerin kaynak metinden erek metne anlam öğelerini aktarmak amacıyla eşdeğerliği biçimlendirirken uyguladıkları yöntem olarak bilinir (Berk, 2005: 104). Çeviri işlemleri genellikle küçük bağlamlara, metnin bölümlerine uygulanırken, çeviri stratejileri metnin geneline uygulanır. Ancak, çeviri işleminin alan yazında yerine göre yöntem, teknik, strateji olarak adlandırıldığı görülmüş ve bu çalışmada işlem yerine genel kabul gören strateji (*Fr. strategie*) terimi tercih edilmiştir. Genel olarak strateji “bir başarı için, birbirine bağlı eylemler ve hareketler bütünü” (Robert, 1986) ya da “bir amaca varmak için işlemlerin tamamını planlama ve düzenleme sanatı” (Villers, 1992) olarak tanımlanır. Çeviri stratejisi ise “çevirmenlerin çeviriye yaklaşımlarına bağlı olarak benimsedikleri tutarlı eylem planı” olarak tanımlanır (Berk, 2005: 105). Çeviri stratejileri, çevirmenin metin seçiminde ve çevirisindeki yaklaşımlar ve metnin aktarım sırasında benimsedikleri yöntemler olarak ifade edilebilir (Tahir Gürçağlar, 2014: 38). Çeviri stratejileri çevirmenler için yol gösterici olup kaynak dil ve erek dil arasında eşdeğerlik sağlayarak anlam kaybını önlemede çevirmene yardımcı olur (Yalçın, 2015: 96).

Özellikle çeviri sırasında çeviri güçlüklerini ortadan kaldırabilmek için Vinay ve Darbelnet *Stylistique comparée du français et de l'anglais* (1958)

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Anabilim Dalı, E-mail: gulhanim.unsal@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7374-3575

adlı eserinde çeviri stratejilerini doğrudan çeviri stratejileri – ödünçleme (*Fr. emprunt*), öyküntü (*Fr. calque*) ve birebir çeviri (*Fr. traduction littérale*) – ve dolaylı çeviri stratejileri – yer değiştirme (*Fr. transposition*), dönüştürme (*Fr. modulation*), eşdeğerlik (*Fr. équivalence*), uyarlama (*Fr. adaptation*) – olmak üzere iki başlık altında toplar. Söz konusu bu çeviri stratejilerini Vinay ve Darbelnet (1958: 47-53) özetle şu şekilde açıklar:

Ödünçleme, üst dilsel (*Fr. métalinguistique*) bir boşluğu açığa çıkararak yapılan en basit çeviri işlemidir. Kaynak dildeki bir sözcüğün erek dile olduğu gibi, hiçbir değişikliğe uğramadan ya da erek dilin sesletim kurallarına uygun olarak aynen aktarılmasıdır. Ödünçleme stratejisinde amaç kaynak dilde var olan bir sözcüğün erek dilde olduğu gibi kullanılmasıyla kültürel zenginlik kazandırmak ayrıca okuyucunun zihninde tanıdık bir resim yaratmaktır.

Öyküntü, sözcük ve tamlamanın birebir çevrilmesi, bir başka deyişle belirli bir türün ödünç alınmasıdır. Kaynak dildeki bir ifadeyi oluşturan unsurların erek dile tam anlamıyla çevirisinin yapılmasıdır. Anlamsal ve yapısal olarak iki farklı şekilde öyküntü işlemi yapılır. Anlamsal öyküntü erek dilin sözdizimsel yapısına sadık kalarak yeni bir ifade tarzı elde edilmesidir. Yapısal öyküntü ise erek dilde yeni bir ifade yapısı oluşturulmasıdır.

Birebir çeviri, sözcüğü tam anlamıyla ya da sözcüğü sözcüğüne çeviri, kaynak dilden erek dile aktarımı belirtir. Çeviri sırasında herhangi bir dilsel kısıtlamaya gerek kalmadan hem doğru hem de deyimse bir metin elde edilmesini sağlar. İlkesel olarak, birebir çeviri benzersiz, geri döndürülebilir ve kendi kendini tamamlayan çeviridir. En sık örneği aynı aileden ve özellikle aynı kültürden olan diller arasında görülür.

Yer değiştirme, çeviri çalışmalarında yer değiştirme stratejisi kaynak dilde var olan sözcük ve tümceyi birebir kullanmak yerine erek dilde farklı bir sözcüğün tercih edilmesi işlemidir. Bir başka deyişle, tümcenin dilbilgisel olarak farklı bir şekilde yeniden düzgülenmesi (Yazıcı, 2007: 35), dilbilgisel ulamlar arasında yapılan değişikliklerdir.

Dönüştürme, kaynak dilde var olan bir ifadenin erek dile uyarlanmasıyla değiştirilmesidir. Kaynak dilde var olan anlamın erek dilde farklı şekilde ifade edilmesidir. Anlam düzeyinde yapılan değişikliktir. Başlıklarda sıklıkla kullanıldığı görülür.

Eşdeğerlik, iki metnin tamamen farklı üslup ve yapısal araçlar uygulayarak aynı durumu açıklama stratejisidir. Eşdeğerlik tamamen farklı sözcüklerle özgündeki aynı durumu tekrarlayan bir işlemdir; örneğin

kaynak ve erek dil öğelerinin tamamen farklı olduğu deyim ya da atasözü gibi ifadelerin çevirilerinde kullanılır (Berk, 2005: 122).

Uyarlama, çeviri çalışmalarında uyarlama stratejisi kaynak dilde var olan kültürel ya da yöresel ifadelerin erek dilde bulunmaması durumunda erek kitlede bir çağrışım oluşturabilmesi için kullanılır. Uyarlama kaynak metni erek kültürün özelliklerini göz önünde bulundurarak çevirme, bir başka deyişle yeniden yazma olarak tanımlanabilir.

Diğer belli başlı stratejiler şöyle açıklanabilir: Yabancılaştırma, “yabancı kültürü tanıtmak amacıyla, çevirmenin erek dilin olanakları çerçevesinde, kaynak kutba yakın çeviri işlemi kullanmasıdır” (Raková, 2016: 214). Yerlileştirme, “kaynak metni, konusu, karakterleri ve olayın geçtiği yerlerle birlikte erek kültüre taşımaktır. Olay örgüsünü korurken karakter isimlerini, yemek adlarını, âdetleri, mekânları vb. yerlileştirmektedir” (Tahir Gürçağlar, 2014: 44). “Yerlileştirme stratejisi kültürler arasındaki farkı gözetmemeye, erek kültürde okunabilirliğe ve kabul görmeye yönelik bir stratejidir” (Coşkun, 2020: 152). Yabancılaştırma stratejisi okuru kaynak metne götürürken, yerlileştirme stratejisi kaynak metni okura getirir. Telafi (İkame), dilsel kısıtlamalardan dolayı, çevrilemeyen bir sözcük ya da ifadenin metnin ilerleyen kısımlarında italik veya koyu harf kullanarak telafi edilmesidir. “Erek metinde benzer bir etkinin yeniden oluşumuyla, kaynak metindeki etki kaybını örtmeye dayanan bir çeviri işlemidir” (Guidère, 2008: 88). Ekleme, “kaynak metinde örtük bırakılan kısımların çevirmen tarafından açıklanmasıdır”. Erek kültüre yabancı olduğu düşünülen tarihsel ya da kültürel unsurların metnin içine ya da dipnot olarak eklenmesidir” (Tahir Gürçağlar, 2014: 43). Ekleme yoluyla çeviri genişler. Çıkarma stratejisi ise, “çevirmenin kaynak dilde geçen bir sözcüğe, bir deyim ya da ifadeye erek dilde yer vermemesi yani onu çıkarması işlemidir” (Yalçın, 2015: 110-111). Çıkarma yoluyla çeviri daralır. Genelleştirme (Üst anlamlı Çeviri), stratejisinde “kaynak dilde alt anlamlı bir sözcüğü veya ifadeyi hedef dilde üst anlamlı bir sözcük ya da ifadeyle karşılanırken”, Özelleştirme (Alt Anlamlı Çeviri), “çeviri sürecinde kaynak dildeki üst anlamlı bir sözcük veya ifadenin erek dile alt anlamlı bir sözcük veya ifade ile çevrilmesidir” (Yalçın, 2015: 107). Ölçünleme (Standartlaştırma) “kaynak metinde kaynak dildeki genel standartların dışında yer alan argo, diyalekt, sosyolekt gibi kullanımların erek dilde standart bir dille çevrilmeleri” olarak tanımlanır (Tahir Gürçağlar, 2014: 44). Toplumsal, yöresel ve zaman farklılıklarını göz ardı ederek ölçünlü ve dilbilgisel kurallara bağlı kalınarak gerçekleştirilen çeviridir.

Metnin türü, işlevi, amacı, erek kitlenin beklenti, ihtiyaç ve alışkanlıklarına göre, çevirmenler pek çok strateji benimseyebilir, duruma göre değişiklik yapabilir. Belirledikleri bu stratejiler çevirmenlerin kişisel ya da keyfi, bilinçli ya da kasıtlı tercihi değil, dış koşulların şekillendirmesi sonucunda ortaya çıkan stratejilerdir (Tahir Gürçağlar, 2014: 42). Erek kültürün beklentileri doğrultusunda, bu kültürün yaygın normlarına uygun olarak ortaya çıkar.

1.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacını, çeviri eğitimi bağlamında Maupassant'ın “Hautot père et fils” adlı öyküsünün Türkçe çevirilerini çevirmen kararları doğrultusunda çeviri stratejileri açısından incelemek oluşturmaktadır.

2. YÖNTEM

Çalışmada, çeviri eğitimi bağlamında Maupassant'ın kaleme aldığı “Hautot père et fils” adlı öyküsünün Buket Yılmaz ve Ferid Namık Hansoy tarafından yapılan Türkçe çevirileri çevirmen kararları doğrultusunda çeviri stratejileri açısından incelenmiştir. Bu bakımdan çalışmanın yöntemi tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Çalışmada, eser kısaca tanıtıldıktan sonra, Vinay ve Darbelnet'nin doğrudan – ödüncleme, öyküntü, bire bir çeviri – ve dolaylı – yer değiştirme, dönüştürme, eşdeğerlilik ve uyarlama – stratejileri başta olmak üzere, yabancılaştırma, yerileştirme vb. diğer çeviri stratejilerine yer verilmiş ve çeviri strateji çeviri metinler üzerinde gösterilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, çeviri tercihlerine göre çevirmenlerin erek odaklı çeviri yapıp “kabul edilebilirlik” kutbuna mı, yoksa kaynak odaklı çeviri yapıp “yeterlik” kutbuna mı yakın durdukları incelenmiştir.

3. BULGULAR

XIX. yüzyıl Fransız edebiyatının önemli realist ve natüralist roman ve öykü yazarları arasında yer alan Henry René Albert Guy de Maupassant (5 Ağustos 1850 – 6 Temmuz 1893) kısa öykü yazarıdır (Maupassant, 2024). Yazarın kaleme aldığı “Hautot père et fils” adlı öyküsü 5 Ocak 1889 tarihinde öyküsü ilk önce “L'Écho de Paris” gazetesinde, daha sonra da “La Main Gauche” derlemesinde yayımlanmıştır. Eserin yayımlandığı dönem, Üçüncü Fransız Cumhuriyeti (1870-1940) dönemidir. 1885'ten 1907'ye kadar yeni seçilen meclisler, basın özgürlüğü, laiklik ve toplantı özgürlüğüyle ilgili temel yasalar çıkarmıştır. Eser kısa bir olay öyküsüdür. Eserin dil düzeyi günlük dildir. Kısa olay öykü yazarı Maupassant, açık ve

yalın bir anlatım biçimi benimsemiş, eserlerini akıcı, merak uyandırıcı ve heyecan verici bir üslupla yazmıştır. Kısalık, sadelik, netlik üslubu ile gözlem yeteneği en belirgin özelliğidir.

Öykünün içeriği kısaca şöyle özetlenebilir: Av partisinde ağır yaralanan Hautot Baba, oğlu César’a, annesinin ölümü üzerine yedi yıldır dul olduğunu ve erkeklerin, doğaları gereği yalnız yaşayabilecek varlıklar olmadığını söyler. Rouen’de “Caroline Donet” adında bir kadınla tanıştığını ve ona borçlu olduğunu da anlatır. Kadının oturduğu adresi oğluna verir ve öldüğünde oraya gitmesini ve kadınla ilgilenmesini ister. Cesar oraya gittiğinde babasının altı yıldır bu kadınla ilişkisi olduğunu ve dört-beş yaşlarında bir kardeşi olduğunu öğrenir. Başlangıçta durumu kabullenmesi zor olsa da onları görmek ve aile sıcaklığını yaşamak için sabırsızlanır.

3.1. Ereğ Metinde Uygulanan Çeviri Stratejileri

Tablo 1: Çeviri Strateji Örnekleri

Stratejiler	Kaynak metin “Hautot père et fils” - Guy de Maupassant	
	Ereğ metin “Hautot Baba ve Oğlu” - Çevirmen Buket Yılmaz	Ereğ metin “Hautot Baba ve Oğlu” - Çevirmen Ferid Namık Hansoy
Ödünçleme	“(…) M. Bermont, le percepteur, et M. Mondaru, le notaire, (...)”	
	“(…) M. Bermont, vergi tahsildarı, M. Mondaru ve noter (...)”	“(…) tahsildar M. Bermont ve Noter M. Mondaru (...)”
	“(…) dans un costume de chasse tout neuf, acheté à Rouen l’autre semaine.”	
	“(…) geçen hafta Rouen’den aldığı yepyeni av kıyafetinin içinde (...)” (ödünçleme yok)	“(…) bir hafta önce Rouen’den satın aldığı yepyeni avcı kostümü içinde (...)”
	“(…) et ajouta même un cadeau de mille francs pour elle, pour son deuil.”	
	“(…) hatta yas için bin franklık bir hediye ekledi.”	“ve hatta kadına vermek istediği bin franklık hediyenin (...)”
	“Puis, levant les yeux, il aperçut, sur le mur, son portrait, (...)”	
	“Gözlerini kaldırıncı, (...) babasının portresini fark etti.”	“Genç adam gözlerini yukarıya kaldırdığında, (...) büyük fotoğrafını gördü.” (ödünçleme yok)
	“(…) et enfermait, dans le bas du buffet, la vaisselle sale pour la laver, quand il serait sorti.”	

Ödünçleme	“(…) büfenin altına genç adam gidince yıkayacağı kirli örtüyü koyarken (...)”	“(…) César gittikten sonra yıkanacak bulaşıkları lavaboya yerleştirirken (...)” (ödünçleme yok)
	“En entrant dans l'appartement de Mlle Donet, (...)”	
	“Matmazel Donet’nin daire sine girince (...)” (ödünçleme yok)	“Bayan Donet’nin apartman ına girdiğinde (...)”
	“(…) la grande silhouette gesticulante du père.”	
	“Babasının kocaman, hareketli siluet ini (...)”	“Babasının heybetli hayal ini (...)” (ödünçleme yok)
	“Il portait sur le dos sa redingote noire, (...)”	
	“Sırtında siyah redingotu , (...)”	“Üstünde siyah redingotu , (...)”
	“(…) vu la circonstance, passer par-dessus son beau costume la blouse bleue qui se gonfle au vent, (...)”	
	“Koşullar yüzünden, rüzgarda şişen mavi bluzu nu, (...) güzel kostüm ünü üzerine geçirmek istememişti.”	“Durumun iyi giyinmeyi gerektirdiğine karar vermişti.”
	“(…) subit les embrassades du patron, de la patronne et de ses cinq fils, (...)”	
	“ Patron un, karısının ve beş oğlunun kucaklamalarına boyun eğdi.”	“Otel patronu , karısı ve beş çocuğunun taziyelerini kabul etti.”
	“(…) en face de cette femme qui avait été la maîtresse de son père.”	
	“(…) babasının metresi olan bu kadının karşısına çıkma (...)”	“(…) babasının metres liğini yapmış bir kadının karşısına çıkacağı için (...)”
	“Oui... J’ai ma pipe.”	
Öyküntü	“Evet, pipom var.”	“Evet... Pipo .”
	“Mais quand le pansement fut fini, (...)”	
	“ Pansuman bitince (...)”	“ Pansuman bitince, (...)”
Bire bir çeviri	“(…) habitations rurales mixtes (...)”	
	“(…) karışık kırsal yerleşme (...)”	“(…) karma köy meskenleri (...)”
	«Maintenant César était seul.»	
	“Şimdi César yalnızdı.”	“César şimdi yalnızdı.”
	“Je te dis tout ça, parce que je te connais bien, mon fils.”	
	“Bütün bunları sana anlatıyorum çünkü seni iyi tanıyorum oğlum.”	“Bütün bunları sana söylüyorum, çünkü seni iyi tanırım oğlum.”

Yer değiştirme	“Et César s’assit, habitué à obéir.”	
	“İtaat etmeye alışkın Cesar oturdu.” (yer değiştirme yok)	“İtaate alışkın olan César oturdu.”
	“Il céda, après quelques résistances encore, (...)”	
	“Cesar, biraz karşı koyduktan sonra, (...)”	“Delikanlı biraz karşı koyduktan sonra razı oldu, (...)”
	“Il dit tout, longuement, avec des arrêts, des points, des réflexions venues de lui, de temps en temps.”	
	“Her şeyi, uzun uzun, arada sırada durup , noktalar koyarak ve kendi fikirlerini katarak anlattı.”	“Noktası noktasına, zaman zaman kendinden de bir şeyler katarak uzun uzadıya anlattı.” (yer değiştirme yok)
	“(...) ou plutôt une grande ondulation de terres... couvertes de fougères (...)”	
	“(...) gayet engebeli , çalılıklarla kaplı bir araziydi.”	“(...) gayet engebeli bir azariydi ; her tarafı kaplayan çalılıklar, (...)”
	“(...) ne l’invitait pas à entrer.”	
	“(...) onu içeri davet etmiyordu.”	“(...) onu içeri davet etmiyordu.”
Dönüştürme	“Et puis l’idée de ce frère, (...)”	
	“Sonra kardeşini, (...) düşünmek (...)”	“Sonra, o kardeşi, (...) düşününce (...)”
	“(...) et il avait arrêté là ses études de peur qu’il devint un monsieur indifférent à la terre.”	
	“(...) ve memleketine ilgisiz biri olmasından korkarak öğretimini bu sınıfta bıraktırmıştı.”	“(...) ve onun toprağa karşı ilgisiz bir züppe olması korkusuyla eğitimini yarıda kesmişti.”
	“(...) où il sentait sans raisonner qu’elle avait aimé Hautot de tout son pauvre cœur de femme.”	
	“(...) bütün o zavallı kadın kalbiyle Hautot’yu sevmiş olduğunu gösteren (...)” (dönüştürme yok)	“(...) babasını nasıl temiz bir kalple sevdiğini anlıyor (...)”
	“(...) ce n’est pas un homme comme moi qui peut rester veuf à trente-sept ans, pas vrai ? (...)”	
	“Benim gibi bir adam otuz yedi yaşında dul kalamaz değil mi?” (dönüştürme yok)	“(...) benim gibi bir adam otuz yedi yaşında bekarlık edebilir mi?”
	“(...) tu n’es pas ladre , (...)”	
	“(...) cimri değilsin.” (dönüştürme yok)	“ Duygusuz değilsin, (...)”
	“J’ai le cœur coupé...”	
	“Kendimi hiç iyi hissetmiyorum...”	“Çok üzgünüm...”
	“Si vous voulez bien, je ne refuse pas.”	
	“Madem öyle istiyorsunuz.” (altı çizili kısım çıkarılmıştır)	“Madem öyle diyorsunuz, sizi kıracak değilim.”

Eşdeğerlik	“Une angoisse l'avait rendue livide (...)”	
	“Sıkıntıdan allak bullak olmuştu (...)”	“Duyduğu sıkıntıyla kitlendi .”
	“Jusqu'à ce moment, il avait obéi comme une brute à la volonté du mort.”	
	“O ana kadar ölünün isteğine vahşi bir hayvan gibi itaat etmişti .” (bire bir çeviri yapılmıştır)	“O ana kadar babasının arzusuna körü körüne itaat etmişti .”
	“(...) une vraie femme (...)”	
	“(...) gerçek bir kadın!” (bire bir çeviri yapılmıştır)	“ Dört dörtlük bir kadın.”
	“(...) qui fuyait à tire-d'aile , (...)”	
	“(...) yıldırım hızıyla kaçışan (...)”	“(...) kaçmakta olan (...)”
Uyarlama	“Mais oui, mam'zelle , si ça vous fait plaisir.”	
	“Elbette matmazel , dedi, eğer isterseniz.” (uyarlama yok)	“Görüşeceğiz hanımefendi , eğer isterseniz.”
	“Le din-din qui retentit dans la chambre voisine (...)”	
	“Komşu odada çınlayan din-din (...)” (uyarlama yok)	“(...) içeriden gelen çingırak sesi (...)”
Diğer Stratejiler		
Açıklama	Ön söz, son söz, dip not, vb. herhangi bir açıklamaya rastlanmamıştır.	
Eşdizim	“Alors, il hésita .”	
	“O zaman tereddüt etti .”	“Kararsız kaldı.”
	“(...) ne l'invitait pas à entrer.”	
	“(...) onu içeri davet etmedi .”	“(...) onu içeri davet etmiyordu .”
Telafi	İncelenen eserde telafi stratejisiyle ilgili herhangi bir örneğe rastlanmamıştır.	
Üst anlamlı çeviri	“Ayant donc épousseté son chapeau, brossé sa redingote et essuyé ses bottines , (...)”	
	“Daha sonra şapkasının tozunu aldı, redingotu fırçaladıktan ve çizmelerini sildikten sonra (...)” (üst anlamlı çeviri yok)	“Şapkasının tozunu aldıktan, redingotunu fırçaladıktan ve ayakkabılarını sildikten sonra, (...)”
	“Vous viendrez déjeuner , n'est-ce pas ?”	
	“Yemeğe geleceksiniz değil mi?”	“Öğle yemeğine gelirsiniz.” (üst anlamlı çeviri yok)
	“Et du lièvre - y en a-t-il du lièvre ?”	
	“Peki ya tavşan ? Tavşan var mı?”	“ Tavşan var mı?”
	“L' homme n'est pas fait pour vivre seul, (...)”	
	“ İnsan yalnız yaşamak için yaratılmamıştır, (...)”	“(...) bir erkek yalnız başına yaşayamaz.” (üst anlamlı çeviri yok)

Altanlamalı çeviri	“(…) les yeux fixés sur la table dressée au milieu de l'appartement, (...)”	
	“(…) gözlerini odanın ortasındaki (...)”	“(…) gözlerini odanın ortasındaki masaya dikmiş (...)”
	“(…) une perdrix se détachant d'une compagnie (...)”	
	“(…) arkadaşından ayrılan bir keklğin (...)”	“(…) bir sürüden ayrılan keklğin (...)” (alt anlamlı çeviri yok)
Somutlaştırma	“(…) malgré lui, larmoyait et (...)”	
	“(…) kendini tutamamış ağlıyor (...)” (somutlaştırma yok)	“(…) bütün gayretine rağmen, gözlerinden yaşlar boşanırcasına ağlıyor ve (...)”
	“(…) et il disparut à son tour dans le fourré (...)”	
	“(…) ve avının arkasından çalılıklarda kayboldu.” (somutlaştırma yok)	“(…) üzere gözden kayboldu.”
Türetme	İncelenen eserde türetme stratejisiyle ilgili herhangi bir örneğe rastlanmamıştır.	
Yabancılaştırma	“(…) ouvrit la porte, et le prêtre parut, (...)”	
	“(…) rahip görüldü.”	“(…) kapıyı açtı ve bu sırada rahibin içeri girdiği görüldü.”
	“(…) et se fiant à la discrétion professionnelle des hommes d'église, (...)”	
	“(…) kilise adamlarının ketum olmalarına güvenerek (...)”	“(…) ve kilise adamlarının meslekleri icabı sır saklayan insanlar olduğu için, (...)”
	“(…) tout ce qu'il avait appris depuis le catéchisme (...)”	
	“(…) Hristiyanlığın ahlakıyla ruhumuzun derinliğine sinmiş duygularla (...)”	“(…) Hristiyanlığın ahlakıyla ruhumuzun derinliğine sinmiş (...)”
	“Certainement, monsieur César.”	
	“Tabii ki Mösyö Cesar.”	“Elbette isterim, Bay César.” (yabancılaştırma yok)
	“Souvent il songea à Mlle Donet.”	
	“Sık sık Matmazel Donet'yi düşünüyordu.”	“Genellikle Bayan Donet'yi düşünüyordu.” (yabancılaştırma yok)
	“Elle travaille chez Mme Moreau, rue Beauvoisine.”	
	Bu cümle çıkarılmıştır.	“Beauvoisine Caddesi'nde, Madam Moreau'nun yanında çalışıyor.”
Yerileştirme	“Elle fit “Oh ! Mon Dieu!” (...)”	
	“Ah! Aman Allahım, diyerek (...)”	“Kadın şaşırmıştı; (...)” (yerileştirme yok)
	“Oh mon Dieu!”	
	“Aman Allahım, diyordu.”	“Aman Tanrım!”

Çıkarım	“(…) et il n’avait pas voulu, vu la circonstance, passer par-dessus son beau costume la blouse bleue qui se gonfle au vent, garantit le drap de la poussière et des taches, et qu’on ôte prestement à l’arrivée, dès qu’on a sauté de voiture.”	
	“Koşullar yüzünden, rüzgârda şişen mavi bluzunu, varışta arabadan iner inmez çıkartılan, güzel kostümünü üzerine geçirmek istememişti.” (çıkarım yok - “garantit le drap de la poussière et des taches” kısmı çıkarılmıştır.)	“Durumun iyi giyinmeyi gerektirdiğine karar vermişti.”
	“Dans la grande salle à manger-cuisine, (...)”	
	“Hem yemek odası hem mutfak olarak kullanılan büyük salonda (...)”	“Hem yemek odası hem de mutfak olarak kullanılan büyük salonda, (...)”
	“Alors, si je m’en vas, (...)”	
	“O halde, eğer ölürsem, (...)”	“O halde, şayet öbür dünyaya çekip gidersem, (...)”
	“(…) et charmé de vous avoir trouvée <u>comme ça</u>.”	
	“Sizi iyi gördüğüme sevindim, (...)”	“Sizi iyi gördüğüme sevindim.”
	“Vous n’avez peut-être rien <u>pris</u> de la matinée, monsieur César ?”	
	“Belki de sabahtan beri bir şey yemediniz mösyö?”	“Belki de sabahleyin hiçbir şey yemediniz, Bay César?”
	“(…) et à lui donner deux milles francs de <u>rente</u> en assurant le capital à l’enfant.”	
	“Çocuğun geleceğini güvence altına almayı düşünmüş ve ona iki bin frank vermeye (...)” (çıkarım yok - o sözcük çıkarılmıştır)	“(…) ve çocuğun geleceği için ona iki bin franklık bir nafaka vermeyi (...)”

Ekleme	“Oh ! Quelle misère, quelle misère, monsieur César !”	
	“Ah! Ne kadar acı, ne kadar acı Mösyö César.” (ekleme yapılmamıştır)	“Ah, Tanrım ne acı, ne büyük bir acı Bay César!”
	“Malgré la peine, faut bien vivre (...)”	
	“Acılara rağmen yaşamak gerekir, (...)” (ekleme yapılmamıştır)	“Üzüntüye, acıya rağmen yaşamak gerek, (...)”
	“(...) et il écoutait aussi, comme s’il eût compris.”	
	“(...) sanki anlıyormuş gibi o da konuşulanları dinliyordu.”	“(...) anlıyormuş gibi dinliyordu.” (ekleme yapılmamıştır)
	“Si j’accepte...”	
	“Eğer teklifinizi kabul ediyorsam...”	“Şayet teklifinizi kabul edecek olursam (...)”
	“C’était trop, beaucoup trop.”	
	“Bu fazlaydı, çok fazlaydı.” (ekleme yapılmamıştır)	“Vermeyi düşündüğü para çok, hem de hayli çoktu.”
Çıkarma	“(...) tapèrent du pied pour s’affermir dans leurs chaussures un peu dures, pas encore assouplies sous la chaleur du sang.”	
	“(...) henüz kanın sıcaklığıyla gevşememiş ayaklarını yere vurdular.” (altı çizili kısım çıkarılmıştır)	Bu kısım tamamen çıkarılmıştır.
	“(...) et les chiens se dressant au bout des attaches (...)”	
	“bağlı duran köpekler (...)” (çıkarma yok)	“Köpekler (...)”
	“Mets-toi là, tout près, ça sera vite fait, et je serai plus tranquille.”	
	“(...) et portant trois couverts, dont un d’enfant.”	
	“(...) şuraya otur, yaklaş, hemen bitireceğim ve böylece rahatlayacağım.” (çıkarma yok)	“Otur oraya, yanıma sokul, sizler (...)” (altı çizili kısım çıkarılmıştır)
	“Dieu que j’ai mal !”	
	“Canım çok acıyor!”	Bu cümle tamamen çıkarılmıştır.
	“(...) et portant trois couverts, dont un d’enfant.”	

Çıkarma	“(...) üç kişilik sofranın bulunduğu (...)”	“(...) ve biri çocuğa ait üç kişilik sofra takımı (...)” (çıkarma yok)
	“(...) à la vue des carnassières portées par le garde et des gamins.”	
	“(...) bekçinin ve çocukların taşıdığı hayvanları görünce (...)” (çıkarma yok)	“(...) çocukların taşıdığı av çantalarını görünce (...)”
	“(...) et comme les larmes attendrissent les fibres du cœur , (...)”	
	“Gözyaşları kalbi yumuşattığındandır ki, (...)”	“(...) ne de olsa gözyaşı kalbi daima yumuşatırdı.”
	“(...) à travers sa veste de toile déchirée par le plomb (...)”	
	“(...) kurşunla delinen bez çeketinden (...)” (çıkarma yok)	“(...) kurşunun deldiği ceketinden (...)”
	“Je mourrais de chagrin.”	
	“ Acıdan ölürüm! ” (çıkarma yok)	Bu cümle tamamen çıkarılmıştır.
	“(...) lui lançant à présent des coups de pied dans les chevilles. ”	
	“(...) şimdi de topuklarına tekme atıyordu.”	“(...) ve tekmeler savuruyordu.”
	“(...) et ajouta même un cadeau de mille francs pour elle, pour son deuil. ”	
	“(...) hatta yas için bin franklık bir hediye ekledi.” (çıkarma yok)	“(...) ve hatta kadına vermek istediği bin franklık hediyein kabulünü rica etti.”
	“(...) Caroline Donet qui demeurait rue de l'Eperlan, 18, au troisième étage, la seconde porte. ”	
	“(...) Eperlan Sokağı, on sekiz numara, kat üç, ikinci kapıda oturan Caroline Donet'yi (...)” (çıkarma yok)	“(...) Eperlan Caddesi'nde, 18 numarada, üçüncü katta oturan Caroline Donet ismindeki (...)”
	“(...) en face d'une jeune dame très bien habillée, brune, au teint coloré, (...)”	
	“(...) ve karşısına çok iyi giyinmiş, esmer, (...)” (“au teint coloré” çıkarılmıştır)	“(...) karşısında iyi giyimli, renkli yüzlü ve kendisine (...)” (“brune” çıkarılmıştır)
	“D'ailleurs, on mettra ce bien sur sa tête.”	
	“Zaten her şey onun üstüne olur.” (çıkarma yok)	Bu cümle tamamen çıkarılmıştır.

Ölçünleme	“P’pa, p’pa, pauv’e p’pa!”	
	“Baba, baba, zavallı babam.”	“Babam, babam, zavallı babam!”
	“Oh! v’nez ! v’nez!”	
	“Ah! Gelin! Koşun!”	“Gelin!.. Gelin buraya!”
	“(...) ce <u>mioche</u> clandestin qui ne s’appellerait jamais Hautot, (...)”	
	“Asla Hautot adını alamayacak bu yasadışı çocuk la, (...)”	“İsmi hiçbir vakit Hautot olmayacak bu gayrimeşru çocuk ta (...)”

SONUÇ

Bu çalışmada, çeviri eğitimi bağlamında Maupassant’ın “Hautot père et fils” öyküsünün Buket Yılmaz ve Ferid Namık Hansoy tarafından yapılan çevirileri incelenmiştir.

Çeviriler çevirmenlerin başvurduğu çeviri stratejileri bağlamında karşılaştırmalı olarak örneklerle gösterilmiştir. Buna göre, Ferid Namık Hansoy’un erek dil ve kültür odaklı bir çeviri yaklaşımı izlediği ve “kabul edilebilirlik” kutbuna yaklaştığı gözlemlenmiştir. Erek kültürü ve alıcısını göz önünde bulundurduğu için kaynak metinde bulunan yabancı unsurları yerlileştirerek çevirmiştir. Çıkarma stratejisine başvurarak erek dilde akıcılığı bozabilecek unsurları çıkardığı gözlemlenmiştir. Sıkça başvurduğu diğer stratejiler ise ekleme, eşdeğerlilik, dönüştürme ve uyarlama stratejileri olmuştur. Çeviride erek kitlenin beklenti, ihtiyaç ve alışkanlığını göz önünde bulundurduğu ve okura kendi dilinde okuyormuş gibi bir rahatlık verdiği, yabancı unsurları sildiği ve çevirmeni görünmez kıldığı gözlemlenmiştir.

Buket Yılmaz’ın ise, Hansoy’a göre daha çok kaynak dil ve kültür odaklı bir çeviri yaklaşımı benimsediği ve “yeterlilik” kutbuna yaklaştığı gözlemlenmiştir. Yabancılaştırma ve bire bir çeviri stratejilerini sıkça kullandığı, erek okuru kaynak metne götürdüğü, çevirmeni görünür kıldığı ve yazarın biçimine sadık kaldığı gözlemlenmiştir.

Telafi ve türetme stratejilerine başvurmadıkları gözlenirken, iki çevirmenin de günlük dil kullandığı, açık, anlaşılır bir ifade biçimiyle eserin akıcı bir şekilde okunmasını sağladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, öykünün “erkekler, yalnız yaşamak için yaratılmış varlıklar değildir” iletisi, Maupassant’ın savıyla örtüştüğü ve bu bakımdan kişisel yaşamından izler taşıdığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Berk, Ö. (2005). *Kuramlar Işığında Açıklamalı Çeviribilim Terimcesi*, İstanbul: Multilingual.
- Coşkun, O. (2020). *Çeviribilimde Gelgitler*, İstanbul: Kesit.
- Guidère, M. (2008). *Introduction à la traductologie*. Bruxelles: De Boeck.
- Maupassant, G. de (1889). “*Hautot père et fils*”, La Main Gauche, Paris: P. Ollendorff.
- Maupassant, G. de (2006). “*Hautot Baba ve Oğlu*”, Seçilmiş Hikayeler, (Çev: Ferid Namık Hansoy), İstanbul: İnkılâp Kitabevi, s. 202-221.
- Maupassant, G. de (2008). “*Hautot Baba ve Oğlu*”, Seçme Hikayeler, (Çev: Buket Yılmaz), İstanbul: Lacivert Yayıncılık, s. 51-67.
- Maupassant, G. de (2024). https://tr.wikipedia.org/wiki/Guy_de_Maupassant (17.03 2024)
- Raková, Z (2014). *Les Théories de la Traduction*, Brno: Masarykova Univerzita.
- Robert, P. (1989). *Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Paris: Société du Nouveau Littre.
- Tahir Gürçağlar, Ş. (2011), *Çevirinin ABC’si*, İstanbul: Say Yayınları.
- Villers, M. E. de (1992). *Multidictionnaire des difficultés de la langue française*, Québec: Editions Québec/Amérique.
- Vinay, J.P. ve Darbelnet, J. (1958). *Stylistique Comparée du Français et de l’Anglais*, Paris: Didier.
- Yalçın, P. (2015). *Çeviri Stratejileri Kuram ve Uygulama*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yazıcı, M. (2005). *Yazılı Çeviri Edinci*, İstanbul: Multilingual.